

Il-festa titulari ta' San Filep ta' Agira bejn l-1720 u l-1727

Harsa lejn l-attività mužikali u spejjeż oħra

Kitba ta' Noel D'Anastas

Tul is-snин, Haż-Żebbuġ kien minn ta' quddiem fil-kontribuzzjoni soċju-kulturali u reliġjuża. L-intelletwalita Żebbuġija spikkat mhux ffit fost dawk li l-irħula rurali 'l bogħod mill-iblet ta' mal-port, u mill-belt il-qadima u s-sobborġ tagħha. Jixhed ukoll dan l-iżvilupp tal-festi cċelebrati bl-aktar mod solenni u dinjitużi.

Matul is-seklu tmintax u l-ahhar żminijiet ta' l-Ordni ta' San Ģwann f'Malta, Haż-Żebbuġ kien ikkunsidrat bhala wieħed miċ-ċentri ta' attivitajiet kummerċjali. Kellu popolazzjoni ta' madwar erbat elef ruh - wahda mill-kbar b'xebħ ma' l-irħula l-ohra. Fih għammru għad ta' familji magħrufa u distinti. Barra l-kotra ta' qassisin, dan ir-rahal kien ir-residenza ta' nies intelletwali li barra li għamlu isem ghalihom, pogġew lil dan ir-rahal bhala kolonna fil-hajja soċjali u dik kulturali b'sens ta' stabilità suffiċjenti u nfluwenza politika fuq livell nazzjonali.

Fis-snin għoxrin tas-seklu tmintax, Haż-Żebbuġ kella bhala parroku lil Dun Gio. Battista Sagnani mill-belt li kien lahaq f'Novembru 1705 wara l-mewt tal-kapillan Giovanni Maria Barbara. Sagnani dam parroku sakemm miet fl-1740. Fl-ewwel hames snin tas-seklu għoxrin, il-knisja parrokkjali kienet għaddejja minn żvilupp importanti fit-tisbieħ u armar artistiku tal-knisja li għadu jitgawda sa' llum.

Fl-1720, Don Francesco Protopsalti hadem żewġ piessidi u l-ostensorju tal-Vera Kruċ. F'Ottubru 1721, inbeda x-xogħol tal-bankijiet tal-kor fuq disinn ta' Pietro Paolo Troisi, mghallek taż-żekka. Fl-1721 ukoll għiet imwaqqfa l-kongregazzjoni taċ-Ċintura u msieħba ma' l-Arċikonfraternità ta' San Ģakbu ta' Bolonja.¹ Fl-istess sena, il-kongregazzjoni tas-Santissimu Sagrament u l-kaxxa ta' l-erwiegħ dahlu għal nefqa kbira biex jirrastawraw l-ostensorju l-kbir.² Fl-1723 kienet ingiebet ir-relikwa ta' San Filep u fis-sena ta' wara saru festi kbar.

Il-mužika u *Maestri di Cappella* fil-festa titulari

Wahda mill-karatteristici ewlenin tal-festi tagħna sew fil-funzjonijiet ta' ġewwa kif ukoll fl-attività esterna hija l-element mužikali. Tul is-snin, il-prokuraturi tal-Veneranda Lampada hasbu biex il-festa ta' San Filep tkun iċċelebrata bl-ahjar mod. Ingħabu whud mill-aqwa *Maestri di Cappella* li kien hawn fil-gżira fosthom Don Simeone Biagio Scampagna u Don Michel Angelo Vella li kienu *Maestro di Cappella* f'numru ta' parrocċi l-aktar fl-iblet tal-port; Fra Giuseppe San Martin u Melchiore San Martin li servew bhala *Maestro di Cappella* fil-knisja ta' l-Ordni ta' San Ģwann fil-belt; Francesco Azopardi organista u *Maestro di Cappella* fil-Katidral fl-Imdina u f'diversi rhula; Vincenzo, Filippo u Ricardo Buġeja li huma magħrufa sew għall-‘kappella mužikali Buġejana', Dr. Paolo Nani LL.D. *Maestro di Cappella* u kompożiutur ta' bosta antifoni u innijiet; Gużeppi Caruana magħruf għall-mužika sagra fosthom il-famużi innijiet li kiteb mal-

poeta nazzjonali Žebbuġi Dun Karm Psaila, u Carlo Diacono li kien ukoll *Maestro di Cappella* tal-Katidral u ghamel diversi snin jiehu hsieb il-mužika mhux biss f'Haż-Żebbuġ iżda wkoll f'numru ta' knejes madwar Malta, fejn sa' llum għadha tindaqq.

L-ispīża tal-festi matul is-seklu 18

Parti kbira mill-ispīża tal-festi reliġjużi tas-seklu 18 kienet ghall-mužika waqt il-funzjonijiet u l-purċiżjoni - hlas lil *Maestro di Cappella* u l-mužičisti u kantanti li l-biċċa l-kbira minnhom kienu jkunu kjerċi u għalhekk ġieli kienu magħrufa bhala l-orkestra tal-qassassin. Dawn kienu jingiebu bil-kaless u jibqghu għal-jiem tal-festa fir-rahal.

Generalment kienet jagħtu tlett servizzi mužikali fil-funzjoni interna. F'lejlet il-festa filgħaxja kienet issir it-traslazzjoni tar-relikwa u titkanta l-antifona u l-primi vespri. F'nofs in-nhar, kienu jinharqu xi martaletti. L-istess jingħad waqt l-Ave Maria.

F'jum il-festa, filghodu kmieni kienet tinżamm quddiesa solenni b'suffraġju għar-ruh il-benefatturi, kif ukoll il-quddiesa l-kbira fejn jintisegġ il-paneġierku. Waqt l-elevazzjoni u s-*Sanctus* jinharqu xi martaletti. Wara nofs in-nhar kieno jitkantaw is-secondi vespri u talb iehor u wara jintisegġ paneġierku. Wara tinhareġ il-purċiżjoni li fiha kien jinharaq xi nar. Wara d-dħul tal-purċiżjoni titkanta l-antifona u talb iehor u jsir il-bewx tar-relikwa.

L-attività esterna kienet tikkonsisti f'mužikata fil-purċiżjoni bil-kant tal-mutetti mill-istess mužičisti u l-*Maestro di Cappella*. Kienet drawa bikrija, l-aktar fit-tieni nofs tas-seklu 18 li fil-purċiżjonijiet kien ikun hemm is-sehem ta' xi żewġ jew erba' daqqaqa tal-fifra (piffara) u tanbur (tanburo).³ Generalment dawn kieno daqqaqa li kien jahdmu fuq il-galleri ta' l-Ordni ta' San Ģwann.

Fl-ispīża tal-festa nsibu wkoll hlas għall-organista għas-servizzi ohra u lill-persuna li kienet thad-dem il-minfah ta' l-orgni. Insibu wkoll hlas lill-kuċċier u l-kaless biex jingiebu u jitwasslu lura l-mužičisti u l-kantanti li generalment kien mill-iblet tal-port, jew mill-Imdina u l-viċiñanzi. Kienet drawwa wkoll li dawn jorqu fir-rahal u jingħatalhom ikel u xorb.

Bla dubju l-akbar nefqa għall-festa kienet tkun ghall-mužika, segwita mil-logħob tan-nar, il-mixghela tal-knisja u l-kiri tad-damask. Kienet użanza li d-damask u tapizzerija jinkrew biex il-knisja tidher isbah. Permezz ta' kerettu miftuh, il-burdnar kien imur iġib u jiehu lura dan id-damask. Dan kien jiġi addottat skond il-htigġijiet neċċarriji tal-knisja. Fil-kontijiet, wieħed isib ukoll hlas għall-imsiemer u bżonnijiet ohra simili biex id-damask seta jitwahhal f'postu. Il-biċċa l-kbira, dan kien jinkera mill-belt u mill-Kottonera. Fil-fatt, fiż-żmien il-prokura ta' Don Mario Fenech u shabu, il-kiri tat-tappezerija kienet isir minn Bormla.

Il-mužika fil-festa ta' San Filep bejn l-1720 u l-1725

Il-prokura tal-Veneranda Lampada u l-Fabrika tal-knisja parrokkjali ta' Haż-Żebbuġ bejn Jannar 1720 u Mejju 1725 kienet magħmulu minn Don Mario Fenech, Don Gio. Maria Psayla u Gio. Luca Pace.⁴

Fl-1 ta' Mejju 1720, il-prokuraturi nefqu 8 skudi u 6 tari għal 24 porvli.⁵ Hdax il-jum wara sar hlas lil-ċertu Salvo Cauchi li serva fid-dar tal-mužičisti.⁶ Il-mužika fil-festa titulari għal dik is-sena kienet swiet lill-prokuraturi mat-30 skud 1 tari u 10 grani - somma konsiderevoli kbira kkomparata mal-kumplament ta' spejjeż ohra għall-festa ta' dik is-sena.⁷ Meta mqabbla wkoll mal-hlas li hareġ il-prokuratur tas-Santissimu Sagrament tar-Rabat fil-festa prinċipali ta' Corpus Domini, wieħed jinnota li din is-somma kienet wisq kbira. Fil-fatt, Mastru Gio. Maria Xerri li kien prokuratur bejn Awwissu 1719 u Ĝunju 1722 kien nefaq 9 skudi 2 tari u 7 grani għall-festa kollha, għalkemm mužika ma ssemitx fir-registru.⁸ Dak li ha hsieb il-minfah ta' l-orgni fil-festa ta' San Filep ta' l-1720 kien thallas b'żewġ tari.⁹

Għall-festa tas-sena ta' wara, l-*Maestro di Cappella* thallas bl-istess ammont tas-sena precidenti.¹⁰ Dak li ha hsieb il-minfah ta' l-orgni ha tari u 10 grani, ftit grani anqas mis-sena ta' qabel. Jidher mir-registru tan-nefqa tal-Veneranda Lampade, il-priedka għal dik is-sena kien għamilha il-Padre Lettore Fra Costanzo.¹¹ L-organaro Gaetano Bruglio thallas 8 skudi 3 tari u 15-il gran talli ha hsieb il-kundizzjoni taż-żewġ orgnijiet - 'per haver conciato li due organi'.¹² Il-prokuraturi rregistrax dawn il-hlasijiet fid-9 ta' Mejju 1721.

Fit-12 ta' Mejju 1722 - festa ta' San Filep ta' Agira - il-prokuraturi żammew l-istess nefqa tas-snин ta' qabel ghall-mužika filwaqt li 3 tari ġew mghotija lill-'figliolo' li assista fid-dar li fiha kienu ospitati l-mužiċisti. Giuseppe Gauči thallas 1 tari u 10 grani talli ha hsieb il-minfah ta' l-orgni. Il-maskli sparhom čertu Mastru Lorenzo Micallef li thallas 4 tari. Il-panegierku ta' dik is-sena nissġu Don Giovanne Gatt.¹³ In-nefqa għal dik is-sena nkludiet ukoll 18-il gran għal tlett uqiegħha žejt biex iddawwal il-post fejn il-mužiċisti kien qed jaġħtu s-servizz tagħhom.¹⁴

Fis-7 ta' Mejju 1723 l-organaro Bruglio ha l-istess somma bħal sentejn qabel għal xi hidma fuq iż-żewġ orgnijiet.¹⁵ L-ispejjeż għall-mužika fil-festa ta' l-1723 kienet 7 skudi anqas mis-snin ta' qabel fejn f'din is-sena kien hemm hlas ta' 23 skud 1 tari u 10 grani.¹⁶ Għal dak li ha hsieb il-minfah ta' l-orgni ha hlas ta' tari u 10 grani - l-istess ammont tas-sena ta' qabel, iżda m'hemm l-ebda riferenza għall-persuna li għamel dan ix-xogħol. 2 tari 10 grani ġew imħalla lil Giovanni Bonello talli assista fid-dar tal-mužiċisti.¹⁷

Għall-festa ta' dik is-sena kienu nteffqu wkoll 8 tari għas-suffarelli u 6 tari għall-isparar tal-maskli. Biex twahlet it-tapizzerija fil-knisja sar hlas ta' 6 tari lil eredi ta' Giovanni Gauci peress li dan lahaq miet. 2 skudi 4 tari 10 grani mhallsa lill-kappillan għall-paniġierku.¹⁸

L-ispejjeż tal-mužika reġa għola fis-sena 1724. Fit-12 ta' Mejju 1724, il-prokuraturi Fenech, Psayla u Pace hallsu s-somma ta' 28 skud 2 tari u 5 grani għas-servizz mužikali.¹⁹ Sar hlas ta' 2 tari lil Giovanni Bonello li bhas-sena ta' qabel, għal jum shieħ kien assista fid-dar tal-mužiċisti. Il-logħob tan-nar gie jqum 4 skudi 9 tari li kkonsista fi tlett tużżani suffarelli u logħob iehor. L-imghallem Lorenzo Micallef spara l-maskri u ta dan thallas 8 tari.²⁰ Id-damask kien ingab minn Bormla u l-prokuratur tal-knisja ta' Bormla kien ha 6 skudi 8 tari 10 grani - 'per affitto della tapezzeria'.²¹ Il-panegierku għall-festa ta' dik is-sena kien nisġu Padre Rafelo li ta' dan irċieva 2 skudi 4 tari u 10 grani.²²

Fl-ahhar sena tal-prokura, il-prokuraturi jirregistraw għall-ewwel darba l-isem tal-*Maestro di Cappella*. Fil-fatt, fl-1 ta' Mejju 1725 jissemma Don Simeone Biagio Sciampagna (jew Xampagna kif huwa riferit f'bosta manuskritti ta' dik l-epoka) li għas-servizz mužikali fil-festa ta' l-1725 kien thallas 36 skud 2 tari - ammonnt kbir ikkomparat mas-snin ta' qabel fejn il-mužika generalment kienet tiġi tiwa lill-prokuraturi bejn 28 u 30 skud.²³ Sciampagna kien ilu snin jaġhti servizzi mužikali fil-knisja ta' Haż-Żebbuġ, fejn fil-fatt fl-1718 kien ha hsieb il-mužika fit-traslazzjoni u l-quddiesa solenni tas-sejbien tas-Salib Imqaddes.²⁴

Il-lista twila ta' l-ispejjeż ohra għall-festa kienet tħalli 6 tari lil Mastru Lorenzo Micallef talli spara l-maskli u skud u 5 tari lil dak li ha hsieb il-minfah ta' l-orgni. Don Francesco Protopsalti thallas 4 tari 'per haver biancheggiato l'incensiere'.²⁵ Il-prokuratur tal-knisja ta' Bormla ha 6 skudi 4 tari għas-sel tat-tapizzerija.

Huwa rregistrat li bejn is-7 ta' Jannar 1720 u l-25 ta' Mejju ta' l-1725, il-prokuraturi kellhom total ta' nefqa ta' 377 skud 7 tari u 19 il-gran, hlas biex inżammet iċ-ċelebrazzjoni tal-festa titulari.²⁶

Hlasijiet diversi għas-servizzi

Mill-kontijiet diversi mhalla mill-imsemmija prokuraturi għas-snin 1720 u 1725, jingħad li fl-1720, Dun Francesco Protopsalti hadem żewġ piissidi u kalċi tad-deheb li ġew iqumu 45 skud.²⁷ L-ostensorju tal-Vera Kruċ huwa wkoll xogħol ta' Protopsalti li kien qam 81 skud 9 tari.²⁸ F'Marzu ta' dik is-sena kien sar hlas ta' 4 skudi 1 tari għas-servizz mużikali fil-purċijsjoni ta' San Girgor fiż-Żejtun li kienet drawwa antika bis-sehem tal-fratellanzi ta' l-irħula. Fl-erba snin ta' wara, dan is-servizz baqa jqum lill-prokuraturi 4 skudi ghalkemm fl-1722 dan kien għola għal 5 skudi.²⁹

F'dawk is-snin, l-organista kien Dun Marco Vassallo. F'Awwissu 1720, il-prokuraturi hallsu 7 skudi 6 tari lil organista għas-salarju ta' sena li kien jintem f'Hadd il-Għid.³⁰ Jidher li tul din il-prokura, l-organista Vassallo baqa jithallas bl-istess salarju.³¹

Salarju għal sena' lil dak li kien jiehu hsieb il-minfah ta' l-orgni waqt servizzi mużikali fil-knisja kien ta' madwar skud u erba tari. Fil-fatt, f'Lulju 1721 sar hlas tas-somma msemmija.³² Fis-sena ta' wara, jissemma certu Paolo Gatt li ha l-istess hlas biex ha hsieb il-minfah ta' l-orgni.³³ Fl-1724, is-salarju għola b'erba tari u dan ingħata lil Valerio Gatt.³⁴

Interessanti li fl-1721 kien thallas id-djaknu Bernardo Casha 4 tari għal xiri ta' 'tacci delli scarponi e 100 chirochetti servino per li coperci dell'organo.³⁵ Tul dik il-prokura nsibu wkoll li fil-25 ta' Ottubru 1723 kien sar hlas lil Padre Giorgio Sognani ta' 4 skudi 10 tari ghall-ispejjeż tad-deheb fuq ir-Relikwa ta' San Filep.³⁶

Spejjeż straordinarji

- festi kbar ghall-miġja tar-relikwa

Fl-1723, bit-thabbrik tal-parroku Dun Gio. Battista Sognani kienet inkisbet ir-relikwa. Hajr ukoll ghall-ghajnuna li nghatat mill-Gran Mastru ta' dak iż-żmien D. Antonio Emmanuel de Vilhena li kien talab lill-Viči-Re ta' Sqallija Don Gioacchino Fernandez. Huwa laqa' t-talba u talab lill-kapitlu u s-senat ta' Agira relikwa ta' San Filep. Din l-ghotja saret fil-25 ta' Ottubru 1723. Jiem wara, fit-22 ta' Novembru, fl-atti tan-Nutar Giuseppe Callus ir-relikwa nghatat lill-knisja. Erbat ijjem wara, ir-relikwa ingiebet f'Haż-Żebbuġ u l-ghada tkanta Te Deum solenni. Fil-25 ta' Marzu 1724 saret it-traslazzjoni. Ghaliha kienet ingħabret is-somma ta' 268 skudi.

Patri Pelagju jagħti deskrizzjoni dwar il-purċijsjoni f'din il-festa. Huwa jsemmi li din kienet telqet mill-knisja ghall-kappella ta' Santa Maria ta' Mamo fejn hemm tqiegħdet ir-relikwa, u mbagħad il-purċijsjoni kompliet ghaddiet minn Triq il-Kbira. Kien hemm sigurta' kbira tant li l-Gran Mastru kien bghat xi suldati minn tiegħu.³⁷

Il-mużika tal-jum tmexxiet minn Don Simeone Biagio Scampagnia, *Maestro di Cappella* li f'dawk is-snien kien ukoll imexxi s-servizz mużikali fil-jiem tal-festa titulari.

Scampagnia kient thallas l-ghada fejn kien irċieva 15 skud 6 tari 5 grani ghall-mużika tal-vespri u l-purċijsjoni - '3 scudi 8 tari consistenti in un zecchini magisteriale pagati al Rev. Sig. Don Simeone Biagio, Mro di Cappella'.³⁸ Kien sar ukoll hlas ta' 4 skudi lil Antonio Xerri u Giorgio Mifsud ghall-kiri u transport ta' erba kalessi għas-servizz li taw il-mužiċisti.³⁹

Hajr b'mod partikolari lil Dun Salv Caruana ta' l-ghajjnuna li tani; l-arċipriet Dun Daniel Cardona, Arkivju parrokjali ta' Haż-Żebbuġ; Arkivju tal-Katidral, Mdina; Anthony Camenžuli; Mario Gauči; u Ray Saliba.

© Noel D'Anastas, Mejju 2006.

¹ Ciappara, Dun Salv. *Storia del Zebbug e sua parrocchia..* (Malta, 1882), p.47.

- ² ibid. p.47.
- ³ Dawn għadna narawhom fil-purċiżjonijiet tal-Ġimgha Mqaddsa.
- ⁴ Arkivju Parrokjali, Haż-Żebbug. *Esito della Ven. Lampada della Chiesa Parrocchiale di Casal Zebbug*, ‘Esito in tempo della Procuratore amminist. di procura della Ven. Lampade e Fabrica della Chiesa Parrocchiale del Zebbug amministra da me Don Mario Fenech, ed dalli Sigri. Don Gio. Maria Psayla e Gio. Luca Pace dalli 7 Gennaro 1720 per sino li 22 Maggio 1725 inclusive’.
- ⁵ *Esito della Ven. Lampada della Chiesa Parrocchiale di Casal Zebbug 1720-1725*, f.1.
- ⁶ Ibid. f.1v.
- ⁷ Ibid. f.1v.
- ⁸ D’Anastas, Noel. “L-attività mužikali fil-festi ta’ l-Arċikonfraternità tas-Sagament tar-Rabat matul is-seklu tmintax” *fil-Festi Tagħna*, (Rabat, Malta 1996), pp.45-48.
- ⁹ *Esito della Ven. Lampada della Chiesa Parrocchiale di Casal Zebbug 1720-1725*, f.1v.
- ¹⁰ Ibid. f.2.
- ¹¹ Ibid. f.2.
- ¹² Ibid. f.1v. Fl-1692, Gaetano Bruglio hadem l-orgni għal 325 skud. Iż-żewġ palkijiet , minghajr il-kancelli qamu 162 skud. Il-faċċata finta qamet 73 skud. Il-minn u l-kamra tal-minfah qamu 31 skud. Cfr. Ciappara, Dun Salv. (1882), p.33.
- ¹³ *Esito della Ven. Lampada della Chiesa Parrocchiale di Casal Zebbug 1720-1725*, f.2v.
- ¹⁴ Ibid. f.3.
- ¹⁵ Ibid. f.3. Cfr. ‘8 scudi 3 tari 15 grani per organaro Gaetano consistenti in 3 genoini e mezza per haver accomodato li due organi’.
- ¹⁶ Ibid. f.3v.
- ¹⁷ Ibid. f.3v.
- ¹⁸ Ibid. f.4.
- ¹⁹ Ibid. f.4v.
- ²⁰ Ibid. f.4.
- ²¹ *Esito della Ven. Lampada della Chiesa Parrocchiale di Casal Zebbug 1720-1725*, f.4v.
- ²² Ibid. f.4v.
- ²³ Ibid. f.5.
- ²⁴ Fit-3 ta’ Mejju 1718 qabel il-quddiesa solenni tas-sejbien tas-Salib Imqaddes saret it-translazzjoni tal-Vera Kruč. Il-mužika ingħatat f’idejn Dun Simeone Biagio u qamet 63 skud. Cfr. Ciappara, Dun Salv, (1882), p.38.
- ²⁵ *Esito della Ven. Lampada della Chiesa Parrocchiale di Casal Zebbug 1720-1725*, f.4v.
- ²⁶ ibid. f.5.
- ²⁷ *Esito diverso in servizio della Ven. Lampade*, f.24. (Il-hlas kien sehh fit-12 ta’ Marzu 1720).
- ²⁸ Ciappara, Dun Salv (1882), p.36.
- ²⁹ *Esito diverso in servizio della Ven. Lampade*, f.24v. (Il-hlas sar fit-12 ta’ Awwissu 1720); f.25 (20 ta’ April 1721); f.25v. (12 ta’ Marzu 1722); f.26 (12 ta’ Marzu 1723); f.27 (12 ta’ Marzu 1724).
- ³⁰ *Esito diverso in servizio della Ven. Lampade*, f.24v. Il-hlas sar fit-12 ta’ Awwissu 1720.
- ³¹ Ibid. f.25 (Il-hlas sar fit-13 ta’ April 1721); f.25v. (Il-hlas sar fil-5 ta’ April 1722); f.26v. (14 ta’ Lulju 1723); f.27v. (16 ta’ April 1724); u f.28 (1 ta’ April 1725).
- ³² Ibid. f.25.
- ³³ Ibid. f.26. (Il-hlas sar fil-15 ta’ Novembru 1722.)
- ³⁴ Ibid. f.27v. (Il-hlas sar fit-30 ta’ Lulju, 1724.)
- ³⁵ Ibid. f.25.
- ³⁶ Ibid. f.27.
- ³⁷ Ciappara, Dun Salv (1882), p.39.
- ³⁸ *Esito straordinario fatto in servizio della reliqua del nostra titolare San Filippo d’Argienne ed della sua translato e sua conservatura* f.36. Dun Salv Ciappara (1882) jghid li Don Simeone Biagio thallas 22 skud u 8 tari. p.39.
- ³⁹ *Esito straordinario fatto in servizio della reliqua...* f.36.